

tek saját bevallásuk szerint a külső indítékokhoz hasonló, vagy magasabb mértékű belső tanulási motivációval rendelkeznek. A könnyebb elhelyezkedésben, a magasabb fizetésben vagy előléptetésben való bizakodás megjelenik a tanulási döntésekben szerepet kapó motívumok között, de – különösen a felsőfokú végzettséggel már rendelkezők esetében – igen erőteljes primer motivációról beszélhetünk.

Az adatbázisok elemzéséből származó kemény mutatókat kvalitatív eredményeinkkel vizsgáltuk meg közelebbről. A hallgatók motivációjára, tanulási körülményeire irányuló strukturált interjúk tanulsága, hogy a beszélgetések alatt újra és újra megjelenő, belső készítésre vonatkozó szegmensek sejlének fel. Ezeket összegyűjtöttük, és megkíséreltük három különböző csoportba sorolva indokolni a korábbi eredményeket. A felnőttek életútján szerepet játszó tényezők: a fiatalkori tanulási döntések, a magánéleti események és a saját célok megvalósításának igénye. Ezeket egységben látva érthetővé válik az az erős belső motivációs bázis, amire a felnőttoktatásnak feltétlenül alapoznia kell.

Engler Ágnes

Pénzügyi kultúra és gazdasági oktatás. Ez lehet a megoldás?

A 2008-ban kirobbant nemzetközi pénzügyi válság negatív hatásai mellett talán az egyetlen pozitívumként az emelhető ki, hogy világszerte előtérbe került a lakosság pénzügyi kultúrájának vizsgálata. Tanulmányok bizonyították, hogy a válság kialakulásának számos oka mellett a lakosság pénzügyi ismereteinek hiánya is jelentős szerepet játszott. De mi is az a pénzügyi kultúra és hogyan befolyásolhatja egy ország gazdasági válságból való kilábalását?

A pénzügyi kultúra fogalmát az alábbi meghatározás tükrözi a legjobban: „A pénzügyi ismeretek és képességek olyan szintje, amelynek segítségével az egyének képesek az alapvető pénzügyi információkat értelmezni, tudatos döntéseket hozni, felmérve döntésük lehetséges jövőbeni pénzügyi következményeit”.¹

Vajon a devizahitelt erejét meghaladó mértékben felvett magyar lakosság ezen pénzügyi ismeretek birtokában volt-e? A választ mindenki tudja: egyáltalán nem! Vajon honnan tehettek volna szert ilyen ismeretekre? A szakirodalom elsősorban a család szerepét hangsúlyozza a pénzügyi szokások, attitűdök kialakulásában. Ha azonban a szülők pénzügyileg tájékozatlanok, akkor nincsenek olyan tudás és tapasztalat birtokában, amelyet továbbadhatnának gyermekeiknek.²

A hazai bankszektorban a pénzügyi válság közvetlen hatása először a finanszírozási források jelentős megdrágulásában jelentkezett, amit a recesszió és a forint árfolyamának gyengülése miatt a devizahitel kockázatának ugrásszerű növekedése követett.³ Egymást erősítő spirális hatás alakult ki a hitelfeltételek szigorítása és a gazdasági hanyatlás között, hiszen a rossz adósok miatt csökkent a pénzügyintézetek hitelezési aktivitása, amely tovább mélyítet-

1 Süge Csongor (2010) A pénzügyi kultúra mérhetősége. In: Tompáné Dr. Daubner Katalin & Dr. Miklós György (eds) *Tudomány napi előadás. Tudományos mozaik 7. Második kötet*. Kalocsa, Tomori Pál Főiskola. pp. 1–11.

2 Dr. Kulcsár László & Kovácsné Henye Livia (2011) Pénzügyi kultúra: kincs, ami nincs. Egy középiskolások körében végzett vizsgálat eredményei. *Új Ifjúsági Szemle*, No. 4. pp. 35–44.

3 Csabai Károly (2011) Útközben – A magyar bankrendszer utóbbi másfél éve. *HVG*, (27). pp. 47–50.

te a recessziót, de ilyen negatív gazdasági feltételek mellett a bankok hitelezési hajlandósága is jelentősen visszaesett, amely a gazdasági helyzet további romlását eredményezte.⁴

Felvetődik tehát az a kérdés, vajon a hitelfelvevők felelősek-e a jelenlegi helyzetért, vagy kizárólag a körülmények okolhatók? Elvárható-e a mai magyar társadalom nagy részétől, hogy a hitelfelvételre vonatkozó döntés, ne impulzus- és ne rutindöntés legyen, hanem az ügyfelek a meglévő kockázatok mérlegelésével és a pénzüintézetek különféle konstrukcióinak összehasonlításával tudatos döntést hozzanak? Az állami szabályozás növelése nem jelent hosszú távú megoldást, az egyetlen járható út az egész társadalom számára a fogyasztók pénzügyi kultúrájának fejlesztése.

A pénzügyi kultúra fejlesztésének jelenlegi lépései

A pénzügyek tanulását nem lehet elég korán kezdeni – ezzel a megállapítással valamennyi pénzüintézet egyetért, de miközben a vakációzó magyar általános iskolások bicikliznek, addig amerikai társaik befektetési táborokban sajátítják el a pénzügyek rejtelmét. Míg itthon a fiatal vállalkozóknak járó támogatások, díjak a 18–30 éves korosztálynak szólnak, addig az USA-ban már az általános iskolásoknak szerveznek vállalkozói táborokat, ahol az üzleti élet területeivel foglalkoznak. Ezen kívül a fejlettebb pénzügyi kultúrájú országokban már igen korán, a középiskola elején tananyagban szerepelnek a pénzügyvel kapcsolatos tudnivalók, addig nálunk csak a közgazdasági szakközépiskolás osztályoknál a 11. és 12. évfolyamon foglalkozunk ezzel a kérdéskörrel. Vannak olyan USA-beli tagállamok, ahol a gazdasági alapismeretek oktatásán túl egyéb tantárgyak is szorosan kapcsolódnak ehhez a témához: például matematikából nem az a feladat, hogy mennyibe kerül 3 kg alma, hanem, hogy mennyi pénzem lesz, ha eladok egy részvényt, 5,6-os, egy másikat 6,9-es árfolyamon. Az amerikai kincstár weboldalán ötletes rajzfigurák magyarázzák el a gyerekeknek a pénzvilág alapjait, az államkötvények és az adózás rejtelmét. Például Trez, egy kicsit túlsúlyos macska ijesztgeti a gyerekeket azzal, hogy a nyári munkáért kapott pénz kevesebb lesz, mint amennyire számítanak, hiszen adót is kell fizetni belőle. A fejlettebb pénzügyi kultúrával rendelkező országokban a pénzügyi intézményeknek is sokkal nagyobb piacot jelentenek a 18 éven aluliak, ezért számos terméket és szolgáltatást fejlesztettek ki erre a speciális piacra. A HSBC bank külön életkorra lebontva, egyedi szolgáltatásokkal kiegészítve kínálja termékeit már az egészen fiataloknak is. Az egyik legjellemzőbb termék azonban az olyan banki szolgáltatás nyújtása, amely az egyetemi költségekre való spórolást, vagy magát az egyetemi életet teszi könnyebbé. Magyarországon a szocializmus idején takarékbélyegek gyűjtésével igyekeztek a gyerekeket a takarékoskodásra biztatni. Ez egy kifejezetten kisiskolásoknak kialakított megtakarítási forma volt a kilencvenes évek elejéig. Sajnos ennek a jó kezdeményezésnek mára már vége szakadt.

Jelenleg a MNB, a PSZÁF és több alapítvány is igyekszik megkönnyíteni a diákok számára a pénzügyi ismeretek elsajátítását. Nemcsak az MNB által működtetett látogatóközpont, különböző kiadványok, versenyek (Monetary) foglalkoznak ezzel a témával, hanem a jegybank 2007 óta minden évben eljuttatja a 11. évfolyamos diákoknak a „Pénz beszél – Te is érted” című kiadványát, amely alapvető információkat tartalmaz a tanulók számára.

A Felügyelethez befolyt bírságok egy részéből finanszírozzák egyes középiskolákban történő pénzügyi oktatás beindítását, hiszen az MNB az oktatási tárca közreműködésével

⁴ Várhegyi Éva (2011) Kettős szorításban: a magyar bankszektor helyzete és kilátásai. *Hitelintézet* Szemle, 10 (1), pp. 14–29.

2009. évben létrehozta a Pénziránytű iskolahálózatot. Ennek a keretében került kidolgozásra a Pénzügyi Oktatási Program (POP), amelyben 2011. évben 60 középiskola 130 tanára és 2000 diákja vesz részt.

A jövőbe vezető út

Az egyén és az egész társadalom szempontjából létfontosságú, hogy legalább a következő generáció tudjon tudatos pénzügyi döntéseket hozni. Ez azonban csak úgy valósulhat meg, ha a közoktatásba kötelezően beépítésre kerül a pénzügyi tantárgy oktatása is. (Az új NAT-ba nem került bele a pénzügyi ismeretek tantárgy önálló tárgyként oktatása, hanem a pénzügyi ismeret mint tananyag kötelező, amelyet más, jelenleg is meglévő tantárgy keretében kell oktatni.) Természetesen a különböző iskolatípusoknál differenciált formában kell történnie ezen ismeretek bevezetésének, külön kell választani a gimnáziumokat, a gazdasági szakmai képzést folytató szakközépiskolákat, egyéb szakközépiskolákat és szakiskolákat.

A gazdasági szakmacsoportos (közgazdaság, ügyvitel, kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció, vendéglátás-idegenforgalom) oktatással foglalkozó intézményeknél egyszerűbb feladat a pénzügyi kultúra fejlesztése, hiszen az ott tanuló diákok már a 9. évfolyamtól kezdve tanulnak gazdasági alapozó tantárgyakat, amelyek a 11. és 12. évfolyamban speciális szaktárgyakkal is kibővíülnek (pl. pénzügytan, számvitel, közgazdaságtan, marketing, vállalkozási ismeretek stb.).

A középiskolai tanulmányaik végén érettségi tantárgyként is választhatják és választják is nagy számban azok a diákok, akik ilyen szakirányon szeretnének továbbtanulni. Ezekben az oktatási intézményben szaktanárok is rendelkezésre állnak, akik a helyi tantervek kialakítása során a NAT által kötelezően előírt pénzügyi témákat beépítik az egyes szakmai tárgyakba.

Személyes tapasztalat mondatja azt is velem, hogy a gazdasági iskolákban a közismereti tantárgyakat oktatók is szívesen illesztik bele tanóráikba a pénzügyi ismereteket, hivatkozva a szakmai órán elhangzottakra. Számos alkalommal előfordult, hogy idegen nyelvórán közgazdasági cikkekről beszélgettek a diákok, földrajz órán az Uniós országokban kialakult gazdasági válság is szóba került, matematika órán a kamatos kamat számítását aktuális, napi hitelezési feladatból tanulták a tanulók, informatika órán a bankok betétkezelőit táblázatba foglalva hasonlították össze, és magyar irodalom órán a HVG és a Figyelő című újságokból vett pénzügyi szövegeket elemezték.

Egyéb, nem gazdasági szakos középiskolákban már nehezebb, de mindenképpen szükséges feladat a pénzügyi oktatás kötelezővé tétele és beépítése a többi alaptantárgy, magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika stb., közé. Mindez megoldható, hiszen a 2010/2011-es tanévben 60 középiskolában vezették be a gazdasági ismeret oktatását nagyon kedvező tapasztalatokkal.

A jövőben már a 9. osztálytól kezdve tanulniuk kellene a diákoknak a pénzügyi alapot, majd 11. évfolyamon eldönthetik, hogy érettségizni szeretnének-e belőle, illetve egy központi vizsgát tesznek ezen ismeretekből. Akik ezek közül a lehetőségek közül választanak, azok emelt óraszámban tanulják tovább ezeket ismereteket, szemben a többiek alapóraszámával. Jó példa erre, az elméleti mikro- és makroökonómia épülő gazdasági ismeretek tantárgy, amely már több gimnáziumban – a tantervbe beépülve – érettségi vizsga letételére is lehetőséget biztosít.

A pénzügyi szféra és a pénzügyi kultúra kapcsolata

A gazdasági válság hatására a pénzügyi szektor is felismerte, hogy a hazai társadalom pénzügyi tájékozottságának növelése hosszú távon megtérülő befektetés, hiszen a pénzügyileg kiművelt fogyasztók tudatos döntést képesek hozni banki ügyekkel kapcsolatban.

Egy soproni és egy miskolci bankfiók vezetővel készített interjúban kiderült, hogy a hitelintézeteknél mind a rövid távú taktikai, mind a hosszú távú stratégiai célok között jelentős szerepet tölt be az edukáció, a lakosság pénzügyi ismereteinek bővítése. Fontosnak tartják, hogy ügyfeleik megértsék a jelenlegi gazdasági helyzetet, a pénzügyi válság hatásait, valamint, hogy közösen megoldási javaslatot találjanak a válságból való kilábalásra. Természetesen a különböző pénzügyi intézetekhez tartozó fiókokban mindez másképpen valósul meg, hiszen eltérő az ügyfélkörük, földrajzi elhelyezkedésük, stratégiai céljaik. A pénzügyi válság a bankfiókok termékszerkezetét is jelentősen átalakította, hiszen alkalmazkodniuk kellett ügyfeleik megváltozott igényeihez, a szigorodó törvényi előírásokhoz, a tulajdonosok jövedelmezőségi elvárásaihoz. A termékkínálat sokszínűsége megteremtette a lehetőségét a különböző piaci szegmensek igényeinek kielégítésére, de ehhez nyitott, vállalkozó szellemű, pénzügyileg tudatos ügyfelek is szükségesek.

A válság hatásának pozitív oldalához tartozik, hogy a társadalomban egyfajta pénzügyi szemléletváltás alakult ki, megindult az öngondoskodás iránti igény, amiben azonban az ügyfelek – a gyakorlat hiánya miatt – még jelentős segítségre szorulnak. A fiókvezető aszszony a pénzügyi intézetek társadalmi felelősségét is hangsúlyozta, hiszen a banki referensek kerülnek közvetlen kapcsolatba az ügyfelekkel, nekik kell őket megfelelően tájékoztatni, igényeiket felmérni és megtalálni a számukra lehető legjobb megoldást.

Egy középiskolában végzett primer kutatás

Kutatásom célja az volt, hogy felmérjem a középiskolás diákok pénzügyi ismereteit, pénzügyi szokásait, bankokkal kapcsolatos attitűdjeit. A primer adatfelvételt 2012 tavaszán hajtottam végre egy budapesti középiskolában. Ez egy oktatási központ, ahol három különböző típusú tagintézményben tanulnak a diákok: gimnáziumban, közgazdasági szak-középiskolában és műszaki középiskolában.

A kutatás célcsoportja: 15–18 éves diákok, akiket véletlenszerűen választottam ki a tanulók iskolai névjegyzékéből. A lekérdézés módszere kérdőívés felmérés volt, összesen 102 kérdőív került kitöltésre. A kérdőív főbb témakörei: általános pénzügyi ismeretek; bankválasztás szempontjai; bankkártyahasználat; hitelezéssel kapcsolatos attitűdök.

Az általam vizsgált mintasokaságban 50 fiú és 52 lány volt, akik közül 15 éves 12 fő, 16 és 17 éves 36–36 fő, valamint a 18 évesek száma 18 fő volt.

A kitöltők nagyobb része, 41,2%-a Budapesten lakik, más városban 34,3%-a, faluban, községben 24,5%-a él. A vizsgált tagintézmények közül kettő gazdasági tagozatos, egy gimnázium és egy műszaki tagozatos volt, amely a mintasokaság összetételéből is kitűnik, azaz a gazdasági tagozatra a megkérdezettek közel 50%-a jár.

A beérkezett adatok alapján először azt vizsgáltam meg, hogy a felsorolt pénzügyi szervezeteket (MNB, PSZÁF, OBA, BEVA), illetve fogalmakat (THM, EBKM) mennyire ismerik a válaszadók.

Az SPSS statisztikai programmal készített elemzésből látszik (1. táblázat), hogy a THM (teljes hiteldíjmutató) pénzügyi fogalom a legismertebb, míg a BEVA (Befektető-védelmi

Alap) pénzügyi szervezet ismertsége a legalacsonyabb. Érdeemes megjegyezni, hogy a diákok közül nagyon kevesen jelölték meg, hogy tudásuk alapos, pontos az adott fogalommal kapcsolatban. Sőt, a hat közül három szervezet, fogalom (OBA, BEVA, EBKM) nem is kapott maximális pontszámot. A THM-ről készített (1. ábra) diagramból kiderül, hogy csupán 3 diák rendelkezik pontos, precíz ismeretekkel, míg 53-an úgy vélik, hogy sok mindent tudnak róla, de vannak még hiányosságai.

1. táblázat: Pénzügyi szervezetek, fogalmak ismertsége (1–5 skála: 1 = egyáltalán nem hallottam róla, 5 = pontosan ismerem a pénzügyi szervezet szerepét, a fogalom jelentését)

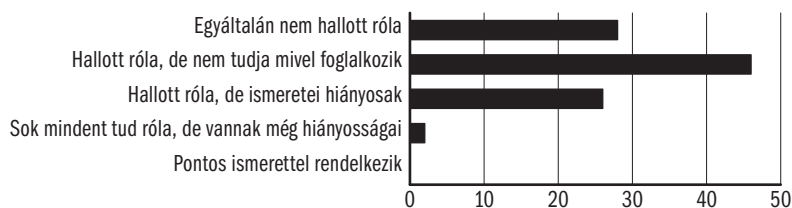
	Esetszám	Minimum	Maximum	Átlag	Szórás	Variancia
Mennyire ismeri az MNB-t?	102	1	5	3,01	0,928	0,861
Mennyire ismeri a PSZÁF-t?	102	1	5	2,84	1,012	1,025
Mennyire ismeri az OBA-t?	102	1	4	2,37	0,933	0,870
Mennyire ismeri a BEVA-t?	102	1	4	2,02	0,783	0,613
Mennyire ismeri a THM-et?	102	1	5	3,33	0,916	0,838
Mennyire ismeri az EBKM-et?	102	1	4	2,46	1,012	1,023

A BEVA-ról készített diagramból (2. ábra) kitűnik, hogy a két alsó választ adó diákok száma 74, amely a mintanagysághoz képest igen magas, ha azt is figyelembe vesszük, hogy a válaszadók 49%-a gazdasági oktatásban vesz részt.

1. ábra: THM ismertsége

2. ábra: BEVA ismertsége

A folyószámla és a megtakarítási számla megkülönböztetése a gazdasági középiskolások 71%-ának, a gimnazisták 52%-ának és az egyéb középiskolások 33%-ának sikerült. A megtakarítási formák hozama és kockázata közti kapcsolatot a szakmai tárgyakat is tanulók 58%-a, míg a gimnazisták 41%-a és a műszakisok 23%-a érzékelte jól.

A bankkártya használathoz kapcsolódó kérdésekből kiderült, hogy a válaszoló diákok közül szinte ugyanannyian használják hetente többször (42 diák, 41%), illetve havonta többször (41 diák, 40%) kártyájukat pénzfelvételre. A megkérdezettek közül 47 fő, (46%) havonta többször és 24 fő (23,5%) havonta vagy ritkábban fizet ezzel a készpénzkímélő eszközzel. A telefonfeltöltésre viszonylag ritkán kerül sor bankkártyával, a mintasokaság

48%-a (49 diák) havonta vagy ritkábban, míg 30%-a (31 diák) egyáltalán nem használja erre kártyáját.

Az SPSS program keresztábra elemzésének segítségével azt kutattam, hogy a diákok pénzügyi ismereteiben, „bankolási” szokásaiban milyen szerepet játszik az általuk látogatott iskolatípus. A módszer alkalmazása előtt azt kellett megvizsgálni, hogy van-e szignifikáns kapcsolat a két vizsgált változó között (Pearson féle Khi-négyzet próbával), majd a kapcsolat erősségét (Cramer V és kontingencia-együtthatóval) kellett kimutatni.

A különböző iskolatípusok és a pénzügyi oktatás fontosságának megítélése közti kapcsolatot elemezve látható, hogy a gazdasági középiskolások 88%-a fontosnak tartja a pénzügyi tantárgyak oktatását, a gimnazisták 76,9%-a gondolkodik ugyanígy, míg az egyéb középiskolások véleménye ettől teljesen eltér, hiszen a 88,5%-uk nemmel szavazna a pénzügyi tárgyakra.

2. táblázat: A pénzügyi oktatás iskolatípusok szerint

Iskolatípus		Fontos-e, hogy mindenhol legyen pénzügyi oktatás?		
		igen	nem	összesen
Gimnázium	érték	20 fő	6 fő	26 fő
	megoszlás	76,90%	23,10%	100,00%
	megoszlás	29,90%	17,10%	25,50%
Gazdasági középiskola	érték	44 fő	6 fő	50 fő
	megoszlás	88,00%	12,00%	100,00%
	megoszlás	65,70%	17,10%	49,00%
Egyéb középiskola	érték	3 fő	23 fő	26 fő
	megoszlás	11,50%	88,50%	100,00%
	megoszlás	4,50%	65,70%	25,50%
Összesen	érték	67 fő	35 fő	102 fő
	megoszlás	65,70%	34,30%	100,00%
	megoszlás	100,00%	100,00%	100,00%

3. táblázat: A hitelfelvétel iskolatípusok szerint

Iskolatípus		Elképzelhetőnek tartja-e később a hitelfelvételt?			
		igen	nem	ezzel még nem foglalkoztam	
Gimnázium	érték	20 fő	3 fő	3 fő	26 fő
	megoszlás	76,90%	11,50%	11,50%	100,00%
	megoszlás	37,70%	9,70%	16,70%	25,50%
Gazdasági középiskola	érték	17 fő	28 fő	5 fő	50 fő
	megoszlás	34,00%	56,00%	10,00%	100,00%
	megoszlás	32,10%	90,30%	27,80%	49,00%
Egyéb középiskola	érték	16 fő	0 fő	10 fő	26 fő
	megoszlás	61,50%	0,00%	38,50%	100,00%
	megoszlás	30,20%	0,00%	55,60%	25,50%
Összesen	érték	53 fő	31 fő	18 fő	102 fő
	megoszlás	52,00%	30,40%	17,60%	100,00%
	megoszlás	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

A későbbi hitelfelvételi szándék tekintetében is különböztek a megkérdezettek, hiszen a gimnazisták viszonylag magas arányban (76,9%) vennének fel hitelt, és az egyéb szakközépiskolások nagy része (61,5%) is ezen a véleményen van. A műszaki szakközépbe járók közül senki nem utasította el a hitelfelvételt, hanem a többiek még nem is foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Meglepődve tapasztaltam, hogy a gazdasági középiskolások magas arányban nemmel szavaztak a későbbi hitelfelvételre. Szerintem ezen ok kiderítése egy későbbi kutatás témáját adhatja.

Összegzés

Kutatásom során igyekeztem felmérni a különböző iskolatípusban tanuló diákok pénzügyi tájékozottságát a banki termékekkel kapcsolatban, bankkártya használati szokásaikat, valamint a későbbi hitelfelvétellel és a gazdasági tantárgyakkal összefüggő véleményüket, attitűdjeiket. Ebben a témában készült felmérésekhez hasonlóan azt tapasztaltam, hogy a 15–18 éves középiskolás korosztály pénzügyi ismeretei meglehetősen hiányosak, bár a gazdasági középiskolások többsége, 53%-a jónak ítélte a témában való jártasságát. Pozitív eredmény, hogy a gimnazisták és a gazdasági szakközépiskolások jelentős része felismerte a gazdasági tantárgyak fontosságát és szívesen tanulják, tanulnák ezt a középiskolában is.

A feldolgozott adatokból kitűnik, hogy szoros kapcsolat van a tanulók pénzügyi kultúrája és az általuk látogatott iskolatípusok között. Nem meglepő, hogy a gazdasági középiskolások társaiknál alaposabb pénzügyi ismeretekkel rendelkeznek (több mint kétszer annyian ismerik közülük a banki termékeket, mint az egyéb középiskolások közül) és ezeket tudatosan használják is. A családi befolyásolás náluk is erős, de igyekeznek egyéb forrásból is információkhoz jutni. Az iskolában tanultakon kívül tájékozódnak a reklámokból, a szakmai folyóiratokból és a pénzügyintézetek honlapjairól is. Hitelfelvételhez kapcsolódóan is érezhetők a különbségek, hiszen a gazdasági szakosak nagyobb része nemmel válaszolt, míg az egyéb középiskolások közül senki nem utasította el ezt a banki szolgáltatást.

Hornyák Andrea

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős szerepéről az iskolai erőszak elleni fellépésben

Az iskolai erőszak egyre gyakrabban a médianyilvánosságot is elérő, köz- és szakmai figyelmet kivívó esetei kapcsán több terület szakértői és kutatói hallatták hangjukat, nyilvánítottak véleményt. Jelen írásban azt vizsgáljuk, hogy ez a jelenség milyen pontokon mutat kapcsolatot a szociálpolitikával. Bár a szociálpolitika tág értelmezése az oktatást is magában foglalhatja¹ az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst a szociálpolitika aktoraként az oktatás és a szociálpolitika átfedésében tevékenykedő, az egyes szakágazatok közös szereplőjeként tekintjük.

Célunk, hogy bemutassuk, mely területeken járulhat hozzá a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős az egészséges iskolai légkör alakításához, tevékenysége mely pontokon mutat logikus és természetes kapcsolódást az iskolai erőszak elleni eljárások lépéseivel, hogyan egészsíti ki az iskolákban dolgozó pedagógusok ellátta feladatkört.

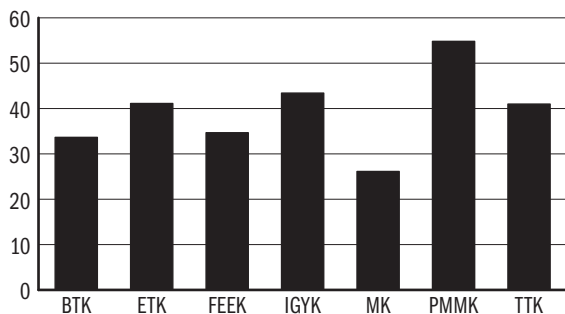
¹ Zombori Gyula (1997) *A szociálpolitika alapfogalmai*. Budapest, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület. p. 17.; ill. Ferge Zsuzsa (1991) *Szociálpolitika és társadalom*. Budapest, T-Wins Kiadó. p. 39.

ribútumokkal rendelkező hallgatók tanulmányi sikerességét, az adatbányászati eljárások közül a döntési fa⁷ módszerét alkalmaztuk.

Első lépésben az összes neveléstudományi területen tanulóra vonatkozóan készítjük el a döntési fát, amely 38,4% pontossággal sorolja be az egyéneket.⁸ Ha a tanulókat további csoportokra bontjuk, akkor javul a besorolás pontossága. Nemenként elkészítve a modelleket, a férfiak esetén javul a besorolás pontossága (40,48%), azonban a nők esetében romlik ez az előrejelzés (37,59%) – ami azt mutatja, hogy a nők a férfiakhoz képest teljesítményben jóval heterogénebb csoportot alkotnak.

Az intézményi habitust leginkább kifejező változó a kar, így a teljesítményt karonként vizsgáltuk meg (8. ábra). A modell a legnagyobb hatásfokkal a Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar hallgatóinak tanulmányi teljesítményét sorolta be, itt 54,82%-os találati arányt kapunk, mely alapján minden második, a karon tanuló hallgató tanulmányi eredményét 0,2-es pontossággal meg tudjuk becsülni, ha ismerjük a nemét, lakóhelyét, a legmagasabb iskolai végzettségét, tanulmányának képzési formáját és a tagozatát.

8. ábra: A karok szerinti döntési fák helyes találati százaléka

Összegzés

Vizsgálataink alapján: 1) az egyetemi pályáívek szerint a férfiak rosszabbul teljesítenek a nőknél; 2) a település típusa nem befolyásolja a tanulmányi eredményt; 3) úgy tűnik viszont, hogy a régiók kismértékben igen; 4) az individuálisnál nagyobb szerepet kap az intézményi „habitus”, és a curriculum, vagyis a tanulmányi terhelés egyenetlensége jelentős befolyást gyakorol a pályáívre.

A neveléstudományi területen fontos a minőségjavítás irányába történő lépés és a tantervi háló átgondoltabb kialakítása. A Pécsi Tudományegyetem országos rekrutációjú intézményként inkább a régióban tölt be nagyobb szerepet, de úgy tűnik, hosszú távon a különböző régiókból való toborzás sem elhanyagolandó kérdés, amelyhez a pozitív egyetemi „image” elengedhetetlen feltétel.

Di Blasio Barbara, Marton Melinda, Paku Áron & Póttó Zsuzsanna

⁷ A döntési fa olyan logikai kapcsolatokat feltáró matematikai algoritmusokon alapuló modell, mely a meglévő igen heterogén csoportot kisebb, homogén csoportokká alakítja azáltal, hogy „kérdéseket” tesz fel az adott csoport valamely jellemzőjére vonatkozóan.

⁸ Az [1, 5] intervallumot 10 egyenlő hosszú intervallumra osztottuk, a modell az egyéneket ezen 10 kategória egyikébe sorolja be (1–1,4; 1,4–1,8; ... 4,6–5). Megállapíthatjuk, hogy a döntési fa jól becsli az átlagot, ha 0,2 pontossággal jelzi előre a hallgatók félévi eredményeit.